

PORTFOLIO

pedagogiem un izglītības metodiķiem darbam ar
Eiropas Savienības vēstures arhīva digitālo izstādi

“Eiropa un eiropieši no 1950. gada līdz mūsdienām”

Šūmana
deklarācijai -70

VITAMĪNS ES
Mācību materiālu kopa

Eiropas Komisijas pārstāvniecība Latvijā

Aspazijas bulv. 28, Rīga, LV-1050

Tel.: 67085410

E-pasts: comm-rep-latvia@ec.europa.eu

Šīs publikācijas elektroniskā versija pieejama:
www.esmaja.lv

Projekta grafiskais dizains un izkārtojums:
Emīls Garjānis

Metodiskie ieteikumi darbam ar
Eiropas Savienības vēstures arhīva digitālo izstādi
“Europa un eiropieši no 1950. gada līdz mūsdienām”
Izstādes elektroniskā versija pieejama:

<https://esmaja.lv/lv/aktualitates/izstade-europa-un-eiropiesi-no-1950-gada-lidz-musdienam>

Šajā portfolio izmantotie vizuālie materiāli ir daļa no
izstādes “Europa un eiropieši no 1950. gada līdz mūsdienām”
Eiropas Savienības vēsturiskie arhīvi 2020

Noformējumā izmantoti attēli un grafikas no
Eiropas Komisijas pārstāvniecības Latvijā foto arhīva
un grafisko resursu bankas www.freepik.com

Autors:

B. hist., M. ed. Edgars Bērziņš,
vēstures skolotājs, Eiropas vēstures skolotāju biedrības biedrs,
raidiņuma “Vēstures skolotājs” vadītājs

Redaktore: Liene Valdmane

Korektore: Dace Sokolova

Rīga 2020

Pamanījāt kļūdu publikācijā? Ziņojiet par to, rakstot uz e-pastu: [esmaja@esmaja.lv!](mailto:esmaja@esmaja.lv)
© Eiropas Savienība 2020

Eiropas Komisijas atbalsts šā izdevuma sagatavošanai nenozīmē, ka tā apstiprina izdevuma saturu. Izdevuma saturs atspoguļo tikai autoru viedokli. Komisija nevar būt atbildīga par izdevumā ietvertās informācijas izmantošanu.

The European Commission support for the production of this publication does not constitute endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Eiropas Savienības (ES) vēstures arhīvs kā Eiropas tautu, valstu un institūciju kolektīvās atmiņas liecību glabātājs, atzīmējot Robēra Šūmana deklarācijas 70. gadadienu, ir izveidojis multilingvālu izstādi “**Eiropa un eiropieši no 1950. gada līdz mūsdienām**”. Tas ir saistošs un kontekstuāls ieskats Eiropas vērtību, brīvības ideju un Eiropas Savienības organizāciju, institūciju izveidē un attīstībā. Izstādi veido plakāti, kuros tiek izcelti ES būtiskie aspekti: miers pasaulē, solidaritāte, sadarbība ekonomiskajai izaugsmei un mierīlīgai valstu politiskajai līdzāspastāvēšanai. Mācību procesā izstādes materiāli klūst par starpdisciplināriem rīkiem, ar kuru palīdzību var iepazīt gan Eiropas kā pasaules daļas un Eiropas Savienības politisko, ekonomisko izaugsmi un vēsturi, gan izmantot iespēju pilnveidot valodu prasmi, iepazīstot izstādes materiālus citās ES oficiālajās valodās.

Tikpat būtiska kā jau minētā izstādes materiālu daudzveidīgas izmantošanas iespēja ir izstādes sniegtā iespēja mērķtiecīgi strādāt ar informācijas pirmavotiemi, kā arī kopumā attīstīt kritisko domāšanu, informācijas un digitālo pratību (**izstāde pieejama digitālā formātā tiešsaistē**), kā arī muzejpratību.

Portfolio veido ieteikumi, kā ES vēstures arhīva digitālās izstādes “Eiropa un eiropieši no 1950. gada līdz mūsdienām” materiālus izmantot mācību procesā, kurās Latvijas un pasaules vēstures un sociālo zinību tēmās tos integrēt. Ieteikumi ir balstīti uz izglītības standartu (**pamatskola, vidusskola**) prasībām, sasniedzamos rezultātus saistot ar izstādes materiāliem atbilstošām tēmām.

Ieteikumi ietver šādus pilnveidotā mācību satura un pieejas komponentus:

- mācību saturs – Eiropas Savienības vēsture, vēsturiskās personības, vietas un laikmeta iezīmes, kas veido Eiropu un eiropiešus tādus, kādus tos redzam un kādi tie ir mūsdienās. Sniegti arī ieteikumi piemērotu mācību stratēģiju izvēlē;
- caurviju prasmes – konkrētas prasmes, kuras skolēni veidos, attīstīs un/vai pilnveidos, iepazīstoties, pētot un analizējot izstādi:
  - kritiskā domāšana un problēmrisināšana,
  - jaunrade un uzņēmējspēja,
  - pašvadīta mācīšanās,
  - sadarbība,
  - pilsoniskā līdzdalība,
  - digitālā pratība.

Portfolio ietverts arī mācību stundas plāna paraugs un izstrādātas darba lapas (1. pielikums) tēmas padziļinātai izpratnei.

Portfolio ir izmantota izstādes materiālu numerācija, kas attēlota 2. pielikumā.

Idejas darbam ar izstādes

“Eiropa un eiro pieši no 1950. gada līdz mūsdienām” materiāliem

Nr.	Vecum- posms	Skolēnam paredzamo darbību piemēri	Mācību saturs un pieeja							Izstādes resursi: paneli (2. pielikums) un darba lapas (1. pielikums)	
			Satura elements atbilstoši standartā definētajiem sasniedzamajiem rezultātiem	Caurviju prasmes*							
				KD	JU	PM	S	PL	D		
1.	1.-3. klase	Izmantojot kartes: <ul style="list-style-type: none"> secina, ka Latvija un Baltijas valstis atrodas Eiropā; secina, ka Eiropas Savienība paplašinājās pakāpeniski un Latvija tai pievienojās 2004. gadā; nosauk vai sakārtoto, kuras valstis ir un kuras nav ES dalībvalstis. Izmantojot lineālu un kartes mērogu, nosaka: <ul style="list-style-type: none"> Eiropas Savienības augstumu un platumu; attālumus starp dažādām ES pilsētām; lietot attāluma, ātruma un laika formulu (attālums = ātrums x laiks), aprēķina, cik ilgā laikā var nokļūt no vienas Eiropas Savienības pilsētas citā.	Latvija – daļa no Eiropas Savienības	x		x			Darbs ar karti: <ol style="list-style-type: none"> 1) kartes apzīmējumu (leģendas) lasīšana; 2) konkrētu valstu atrašana kartē pēc to kontūras; 3) debespušu atpazīšana; 4) kartes mēroga lietošana; 5) attālumu mērišana starp dažādām pilsētām.	5. panelis	
		Apzinās, ka Eiropas Savienības pamatlīdzība ir vienotība dažādībā. Iedvesmojoties no dotajiem zīmējumiem, individuāli vai kopā ar komandas biedriem rada savu Eiropas Savienības simbolu.	Es – daļa no Eiropas un pasaules		x	x		x		Lai radītu Eiropas Savienības simbolu, izmanto internetu, kurā meklē dizaina piemērus. Rada jaunu produkta prototipu, izmantojot esoša produkta kvalitātes.	10. panelis; 1. un 2. darba lapa
3.		Pārrunā: <ul style="list-style-type: none"> Kas ir brīvība? Ko nozīmē “brīvi ceļot”, “brīvi mācīties”, “brīvi strādāt”?	Es – daļa no Eiropas un pasaules	x		x				Viedokļa formulēšanā izmanto skolotāja piedāvātos teikumu sākumus, vārdus un/vai simbolus.	11. panelis

4.		Kā veidojas valsts, kā valstis sadarbojas? Kāda ir iedzīvotāju loma valstī? Kā iedzīvotāji var ietekmēt norises valstī? Klasē nepieciešamo uzlabojumu, pārmaiņu izvirzīšana, definēšana, balsojums. Balsojumam var izmantot Senās Grieķijas principu – baltas un melnas pupiņas, kur balta pupiņa simbolizē pozitīvu, bet melna – negatīvu attieksmi.	Es – daļa no Eiropas un pasaules	x	x	x	x	Iepazīst un lieto demokrātisku balsošanas pieeju, paužot viedokli "par" un "pret". Salīdzina iegūtos rezultātus, ja balso atklāti un ja – aizklāti. Analizējot rezultātus, izmanto Harvarda domāšanas rutīnu: Es redzu (ko?). Es domāju (ka...). Es pieņemu (kas no tā varētu mainīties?).	5. panelis; 3. darba lapa
5.		Atstāsta vai veido savu stāstījumu par ES, atlasot konkrētai tēmai noderīgus faktus. Veido jautājumus par attēliem, rada virsrakstu attēlam.	Es – daļa no Eiropas un pasaules	x			x	Shēma, kā veidot virsrakstu. Atslēgvārdu izvēle no saistīta teksta.	10. panelis
6.		Iepazīstas ar paneliem par vienlīdzību un mieru Eiropā un veido savu plakātu, kurā iekļauj, piemēram, valstu karogus, Eiropas Savienības un/vai valstu kontūras, citātu utt. Plakāta mērķis – aicināt ievērot vienlīdzības principus Eiropā (dzimums, vecums, reliģiskā piederība, seksuālā orientācija utt.). Ieteicams veidot skaidrojošo vārdnīcu, lai sekmētu teksta un vēstījumu izpratni.	ES un manas tiesības	x	x	x	x	Plakātu veido, ņemot vērā instrukciju un iekļaujot konkrētus tā elementus (piemēram, valstu karogus, miera simbolus utt.).	16. panelis
7.	Pamatskola 4.–6. klase	Iepazīstas ar paneli "Darba ņēmēji" un, izmantojot interneta resursus, veido <u>Venna diagrammu</u> , kurā salīdzina slēgtas un atvērtas robežas (brīva un ierobežota pārvietošanās), nosakot kopīgo un atšķirīgo.	ES un manas tiesības	x		x	x	Diagrammu veido, ņemot vērā instrukciju, kas ir aprakstīta soļu formā, piemēram: 1.) uzzīmē diagrammu pēc dotā parauga; 2.) ar komandas biedriem pārrunājiet, kādi ir plusi un kādi ir mīnusi brīvai pārvietošanās iespējai Eiropā; 3.) pieraksta uz līmlapīņām visus piemērus un strukturētos atbilstoši sadaļai.	8. panelis

8.			Iepazīstas ar Eiropas Ekonomikas kopienas dibināšanas līguma tekstu un, izmantojot izceltos vārdus, grupās veido savu dokumentu (vai normatīvo aktu).	ES un manas tiesības	x x x x		Dokumentu veido, izmantojot piedāvātos teikumu ietvarus, piemēram: “Apņemamies stiprināt ... (ko?) ... , lai ... (mainītos kas?)...”	17. panelis	
9.			Izzina līdzdalības iespējas, gūst kolektīvi nozīmīgu lēmumu pieņemšanas pieredzi klasē. Saprot pieņemto lēmumu, noteikumu nozīmību, izvērtē to ietekmi.	Likumi un noteikumi	x	x x	Novērtē ietekmi, izmantojot shēmu: ietekme personīgā, ģimenes, komūnas, pagasta/pilsētas un valsts līmenī, nosaucot piemērus.	6. panelis	
10			Stāsta par valstu sadarbības nozīmību, sadarbības veidiem. Raksturo to ar piemēriem no reālās dzīves.	Likumi un noteikumi	x		x	Novērtē sadarbību, izmantojot piedāvāto kritēriju kopu.	2. un 3. panelis; 4., 5. un 6. darba lapa
11.	Pamatskola	7.-9. klase	A. Iepazīstas ar Līguma par Eiropas Savienības darbību konsolidēto versiju un platformā <u>Padlet.com</u> veido digitālo izstādi par Eiropas Savienības pamatlēmībām (cilvēka cieņu, brīvību, demokrātiju, vienlīdzību, tiesiskumu, cilvēktiesībām, plurālismu, toleranci, taisnīgumu, solidaritāti, iekļaušanu un līdztiesību), iekļaujot šādus elementus: - jēdziena skaidrojumu (www.tezaurs.lv); - masu mediju ziņas (ekrānšāviņus); - statistikas datus, kāds ir cilvēku labizjūtas līmenis (gallup.com statistika); - personīgo attieksmi pret šīm lēmībām. B. Iepazīstas ar: - A piemērā izveidoto Padlet.com digitālās sienas vienu no elementiem (lēmībām) un - viena no astoņiem Latvijas Eiropas Parlamenta deputātiem līdzšinējās darbības aprakstu. Raksta izvēlētajam Eiropas Parlamenta deputātam/-ei pateicības vēstuli par ieguldīto darbu konkrētās Eiropas lēmības stiprināšanā.	Likumi un noteikumi	x	x x	x	Izmanto WikiHow platformu, lai izzinātu, kā lieto Padlet.com platformu (stratēģija – sekot instrukcijai). Veido digitālu izstādi, izmantojot piedāvāto instrukciju (seko soļiem).	21. panelis; 7., 8. un 9. darba lapa
12.			Sabiedrība un tās lēmības	x	x x	x	Informācijas apkopošanā izmanto <u>tēžu veidošanas principus</u> . Vēstules rakstīšanā izmanto uzrakstītās tēzes skolotāja piedāvātajā <u>oficiālās vēstules rakstīšanas formātā</u> .	21. panelis	

13.		C. Izpēta norādītos izstādes paneļus, katrā no tiem izvēlas divus vai trīs notikumus un sakārto tos hronoloģiskā secībā uz laika taisnes "Eiropas ceļš līdz ES". Laika taisni veido par izvēlēto notikumu: nosaukums, norises laiks, attēls, rakstītais avots, priekšmets, kas raksturo šo notikumu. * Laika taisni var veidot papīra formātā vai arī digitāli laika taišņu veidošanas platformā Tiki-toki.com .	Hronoloģiskās prasmes vēstures norišu kontekstā	x			x	Izmanto teksta analīzes metodi – kontentalizēs metodi, kurā izvēlas atslēgvārdus (piemēram, līgums), un tos meklē dotajā informācijā. Tad salīdzina un pretstata iegūtos datus.	1., 2., 3., 4., 5. un 6. panelis
14.		Pauž viedokli par dažādām valsts iekārtām, raksturo demokrātiju, izvērtē to. Izsaka viedokli par pilsoniskās līdzdalības iespējām un lomu demokrātijā.	Sabiedrība un tās vērtības	x				Izmanto Venna diagrammu vai tabulu demokrātijas, autoritārisma un totalitārisma režīmu salīdzinājumam. Prāta vētras veidā nonāk pie tabulas iezīmēm.	2. panelis
15.	Vidusskola	Iepazīstas ar izstādes materiāliem un veic piezīmes par Eiropas Savienības valstīm, izmantojot <u>Korneilas piezīmju rakstīšanas principu</u> . Izvēlas vienu no ES dalībvalstīm (ieteicams kādu no dibinātājvalstīm, bet var arī jebkuru citu ES dalībvalsti) un veido izvēlētās valsts <i>Facebook</i> vai <i>Instagram</i> profili, izmantojot skolotāja piedāvāto kritēriju kopu. Kā alternatīvu var izmantot t. s. valstu bumbas (<u>country balls</u>) pieeju, veidojot vizualizāciju par kāda no līgumiem apspriešanu (lēmumu pieņemšanas procesu).	Eiropas Savienības vēsture Starpvalstu attiecības XX gs.	x	x		x	Izstrādā darba plānu. Izmanto skolotāja piedāvāto <i>Instagram</i> vai <i>Facebook</i> profila konta vizuālo ietvaru un aizpilda to, izmantojot izpētes rezultātā iegūto informāciju.	visi paneli
16.		Rūpīgi iepazīstas ar Ventotenes manifestu un atzīmē/izvēlas brīvības: - kuras saglabā katra kopienas valsts; - ar kuru suverēnajām tiesībām dalās (nodod kolektīvā pārvaldībā). Izmantojot iegūto informāciju, piedalās klasiskajās debatēs "Pilnvērtīga un kopīgi pārvaldīta brīvība – vai pilnvērtīga?".	Refleksija Eiropas Savienības vēsture	x	x	x		Teksta markēšanas stratēģija (<u>Insert metode</u>). Debatē, izmantojot debatēšanas principus (seko soļu principam).	15. panelis

17.	Iepazīstas ar izvilkumu no Eiropas Savienības Pamattiesību hartas un salīdzina to ar LR Satversmes VIII nodaļu "Cilvēka pamattiesības". Grupās veido Venna diagrammu , kurā salīdzina abu dokumentu izvilkumus.	Likumdošana		x	x	x	Diagrammu veido pēc instrukcijas, kas ir aprakstīta soļu formā.	23. panelis
18.	Pēta vēsturisko notikumu daudzveidību lokālā, nacionālā, Eiropas un pasaules mērogā, to cēloņsakarības un ietekmi uz pārmaiņām sabiedrībā.	Eiropas Savienības vēsture	x				Izmanto laika taisni, lai izceltu nozīmīgākos notikumus.	visa izstāde; 11., 12. un 13. darba lapa
19.	Argumentē, kā individuālā rīcība ietekmē vēsturiskus notikumus, procesu gaitu, iepazīst vēsturiski nozīmīgas personības, stiprinot pārliecību par aktīvas līdzdalības nozīmību.	Eiropas Savienības vēsture	x				Veido argumentāciju, balstoties uz skolotāja piedāvātajiem teikumu ietvariem.	7. panelis
20.	Analizē, kā īstenojas ES funkcijas, varas dalīšana, EP deputātu loma.	Eiropas Savienība					Izmanto novērtēšanas stratēģiju, kurā tiek izcelts ietekmes līmenis: zems, vidējs un augsts. Tad to papildina ar piemēriem no masu medijiem/literatūras.	3., 4. un 6. panelis; 10. darba lapa

*Caurviju prasmes:

- kritiskā domāšana un problēmrisināšana (KD)
- sadarbība (S)
- jaunrade un uzņēmējspēja (JU)
- pilsoniskā līdzdalība (PL)
- pašvadīta mācīšanās (PM)
- digitālā pratība (D)

Eiropas vēstures mācību stundas plāns

Mācību stundā kā izziņas avots tiek izmantoti ES vēstures arhīva izstādes “Eiropa un eiro pieši no 1950. gada līdz mūsdienām” materiāli.

Stundas plāns veidots, balstoties uz KIP (kognitīvo informācijas apstrādāšanas modeli), kas aktualizē informācijas apstrādi līdz brīdim, kad tā tiek saglabāta ilgtermiņa atmiņā, un *Gagne* 9 mācību stundas notikumu ietvaru, ko raksturo šāda skolēna un skolotāja savstarpējā interakcija, kurā skolotājs:

- 1.** pievērš uzmanību, lai skolēns sagatavotos uztvert jauno informāciju;
- 2.** komunicē sasniedzamo rezultātu, lai skolēns izprastu, ko viņš iemācisies un pratīs mācību stundas beigās;
- 3.** aktivizē iepriekšējās zināšanas, lai skolēns spētu saistīt jauno saturu ar jau zināmajiem konceptiem;
- 4.** piedāvā jauno informāciju, lai paplašinātu skolēna zināšanas;
- 5.** virza un atbalsta mācīšanos, lai skolēns apstrādātu jauno informāciju un sagatavotu to saglabāšanai ilgtermiņa atmiņā;
- 6.** dod iespēju lietot jauno informāciju, lai skolēns nostiprinātu apgūto;
- 7.** sniedz atgriezenisko saiti (*feedback*), lai skolēnam būtu iespēja uzlabot savu sniegumu;
- 8.** novērtē skolēna sniegumu, lai skolēnam būtu skaidrs, kāda ir viņa snieguma kvalitāte attiecībā pret izvirzītajiem kritērijiem;
- 9.** sekmē pārnesi un vispārināšanu, lai skolēns spētu atcerēties un izmantot apgūto nākotnē.

Eiropas vēstures mācību stundas plāns

Vecumposms: vidusskola, 11.–12. klase

Mācību priekšmets: sociālās zinības un vēsture

Apgūstamais tematiskais bloks: Latvija – daļa no Eiropas

Mācību stundas tēma: Eiropas Savienības vēstures pagrieziena punkti

Stundas veids: atkārtojuma un zināšanu nostiprināšanas stunda

Stundas sasniedzamais rezultāts: pārzina Eiropas Savienības vēstures būtiskākos

pagrieziena punktus un prot tos saistīt ar kopējām Eiropas un pasaules vēstures norisēm/tendencēm

Izmantotie paņēmieni/metodes: frontāli (lekcija), darbs grupās

Izmantotie mācību līdzekļi: digitālā izstāde “Eiropa un eiropieši no 1950. gada līdz mūsdienām”

Vērtēšana: formatīvi, mutvārdos, ar uzslavu vai rakstveida komentāru

Stundas daļa	Mācību notikums	Skolotāja darbība	Skolēna darbība
Aktualizācija	Pievērst uzmanību	<p>Parāda skolēniem attēlu sēriju ar situāciju 1945. gadā pēc Otrā pasaules kara beigām: sagrautas ielas, infrastruktūra, kritušie.</p> <p>Kopā ar skolēniem nonāk pie shēmas: iznīcība → vienotība.</p> <p>Te iespējami dažādi formulējumi, bet būtiskākais – skolotājam jāaizved skolēni līdz minētajam secinājumam.</p>	<p>Pieraksta iespējamās emocijas, kā varētu justies cilvēki šajā laikā un kādas varētu būt viņu gaidas/bailes.</p>
	Komunicēt sasniedzamo rezultātu	<p>Sekmēt skolēnu zināšanas par ES vēstures būtiskākajiem pagrieziena punktiem, prast tos saistīt ar kopējām Eiropas un pasaules vēstures norisēm/tendencēm.</p>	<p>Skolēni, izmantojot Korneilas piezīmju veidošanas pieeju, iekārto piezīmes, lapu dalot šādās zonās:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lapas augšā ieraksta datumu un nosaukumu. 2. Lapas apakšā (4–5 līniju attālumā no lapas beigām) ieraksta vārdu <i>Kopsavilkums</i>. 3. Lapas vidējo daļu sadala uz pusēm attiecībā 1:2 un kreisajā pusē ieraksta virsrakstu <i>Galvenās atziņas un domas</i>, bet labajā pusē – <i>Piezīmes</i>. 4. Mācību stundas laikā veic piezīmes un noslēgumā noformulē pamatidejas, kuras ieraksta vidējā bloka kreisajā pusē. 5. Visbeidzot lapas apakšā ieraksta secinājumus.

	Aktivizēt iepriekšējās zināšanas	Skolotājs piedāvā piedalīties prāta vētrā un, izmantojot izstādes materiālus (2.–11. panelis), ierakstīt ES vēstures faktus/personības/gadskaīļus <i>Padlet.com</i> digitālajā sienā. Skolotājs aicina piedāvāt dažādus notikumu grupēšanas variantus.	Izmantojot skolotāja piedāvātos izstādes materiālus, skolēni strādā individuāli un veic ierakstus <i>Padlet.com</i> digitālajā platformā. Skolēni piedāvā grupēšanas iespēju: pēc jomām – politika, ekonomika, kultūra, lauksaimniecība utt.
Apjēgšana un lietošana	Piedāvāt jauno saturu	Skolotājs piedāvā skolēniem sadalīties grupās un iepazīties ar resursiem: laika taisni “Eiropa 17.–21. gs.”, izstādes 2.–11. paneli un mācību grāmatas resursiem. Skolotājs aicina skolēnus iepazīties ar piedāvātajiem materiāliem un tos kārtot pašu izvēlētā secībā. Nepieciešamības gadījumā skolotājs atgādina stundas sasniedzamo rezultātu.	Skolēni sadalās grupās un iepazīstas ar piedāvātajiem materiāliem. Iespējams, ka intuitīvi viņi jau kārtos piedāvāto saturu hronoloģiskā secībā. Ja ne, skolotājs virza, piedāvājot šo risinājumu.
	Virzīt mācīšanos un atbalstīt	Lai izceltu politisko fonu, skolotājs aicina noskatīties ES mājas piedāvāto video “Kopā mēs esam uzbūvējuši Eiropu” (1. daļa par 1950. gadu). Skolotājs uzdod jautājumu, kā video saturs maina priekšstatu par 1950. gadu kā pagrieziena punktu?	Skolēni skatās video un grupās apspriežas par skolotāja piedāvāto jautājumu. Pēc apspriešanās samainās ar grupas biedriem un pārrunā atbildes.
	Dot iespēju lietot jauno saturu	Skolotājs aicina atkārtoti iepazīties ar iepriekšējā soļa veikumu un grupās izcelt ietekmi politikā, ekonomikā un kultūrā.	Skolēnu grupas pārskata veikumu un vienojas par notikumu ietekmi politikā, ekonomikā un kultūrā.
	Sniegt atgriezenisko saiti	Skolotājs sniedz mutvārdu uzslavas un/vai ieteikumus skolēniem/to grupām.	Skolēni ļem vērā ieteikumus performances/rezultāta uzlabošanā.
Refleksija	Novērtēt skolēna sniegumu	Skolotājs piedāvā prezentēt veikumu pēc konkrētas shēmas: izcelti 5 notikumi, kas ir radījuši pārmaiņas sociālekonomiskajā un politikas jomā.	Skolēnu grupas prezentē veikumu, izmantojot skolotāja piedāvāto shēmu.
	Sekmēt pārnesi, vispārināšanu	Skolotājs piedāvā atzīmēt tos notikumus, kas, pēc skolēnu domām, tieši ietekmē viņu dzīvi pašlaik.	Skolēni veic atlasi, minot konkrētus piemērus, piemēram, eiro ieviešana, Latvija – Šengenas zonas valsts utt.

---

1. pielikums
Darba lapas

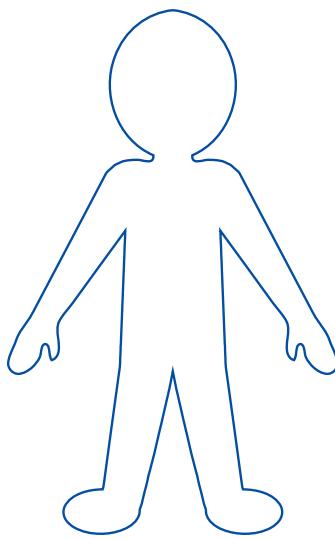
1.-3. klase

Es – daļa no Eiropas Savienības

Izkrāso lelli!

①

Eiropas Savienības simboli

Savieno attēlu ar atbilstošu vārdu!

②

Es vēlos ...

Roberts Šūmans vēlējās, lai Eiropā būtu miers un valstis savā starpā draudzētos, nekarotu un meklētu veidus, kā sadarboties. Tā bija viņa karstākā vēlēšanās. Kādas ir tavas vēlēšanās? Pabeidz iesāktos teikumus rakstot vai zīmējot!

Es vēlos, lai:

mājās vienmēr būtu ...

manā ciematā/
pilsētā būtu ...

skolā vienmēr būtu ...

Latvijā vienmēr būtu ...

③

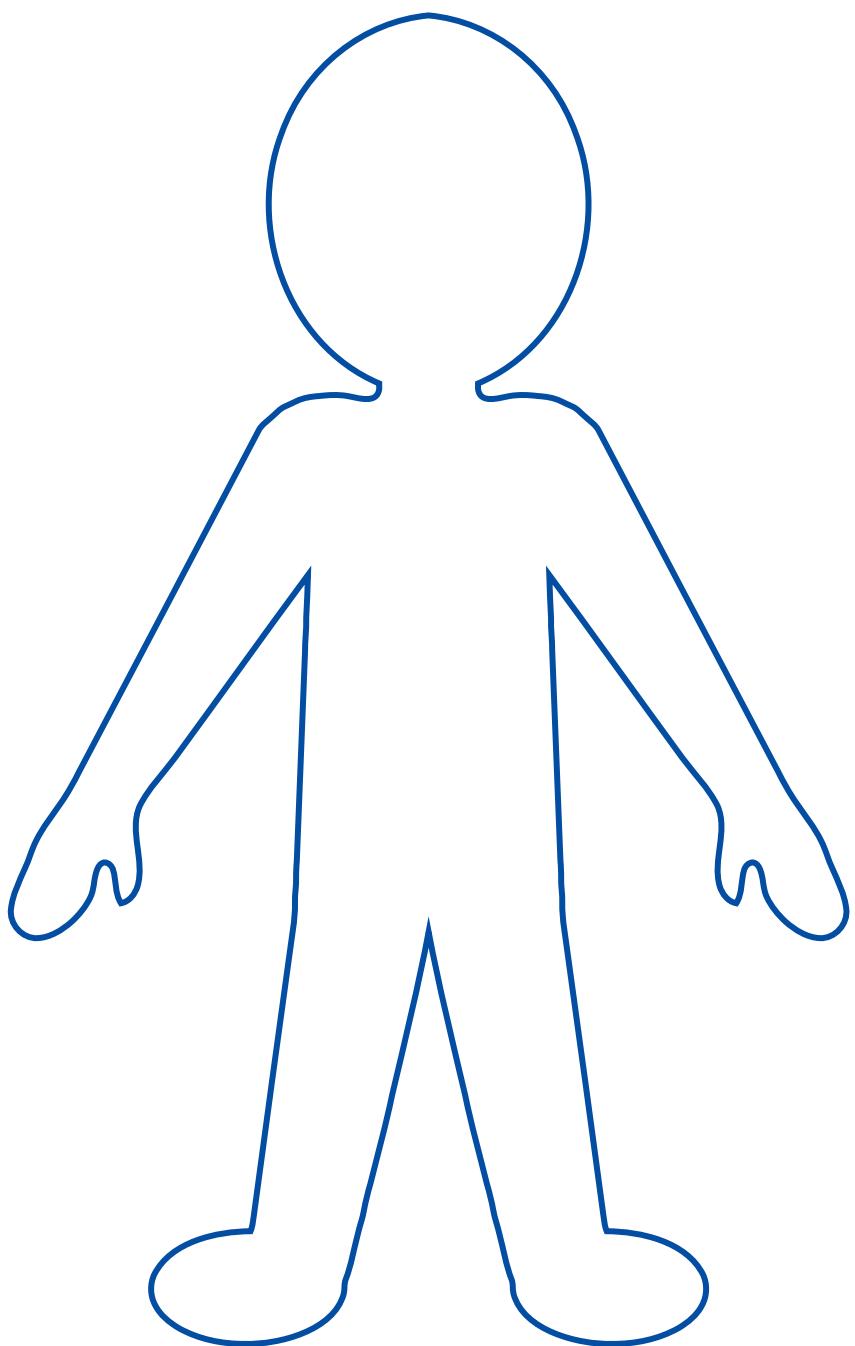

Es – daļa no Eiropas Savienības

Izkrāso lelli!

Eiropas Savienības simboli

Savieno attēlu ar atbilstošu vārdu!

HIMNA

EIROPAS
DIENA

MOTO

EIRO

KAROGS

Es vēlos ...

Roberts Šūmans vēlējās, lai Eiropā būtu miers un valstis savā starpā draudzētos, nekarotu un meklētu veidus, kā sadarboties. Tā bija viņa karstākā vēlēšanās. Kādas ir tavas vēlēšanās? Pabeidz iesāktos teikumus rakstot vai zīmējot!

Es vēlos, lai:

mājās vienmēr būtu ...

manā ciematā/
pilsētā būtu ...

skolā vienmēr būtu ...

Latvijā vienmēr būtu ...

4.-6. klase

Risini krustvārdu mīklu!

1	Z	E	L	T	A
2	L	U	K	S	E M B U R G A
3	V	I	E	N	O T A
4	M	A	I	J	S
5	M	A	L	T	A
6	B	U	L	G	Ā R I J A
7	E	I	R	O	
8	K	U	L	Τ	Ū R A S

Jautājumi:

1. ES karoga zvaigžņu krāsa
2. Viena no Eiropas Savienības dibinātājvalstīm
3. ES moto ir "... dažādība"
4. Eiropas diena ir devītais ...
5. Mazākā Eiropas Savienības valsts pēc platības
6. ES valsts, kurā lieto kīrlīca alfabētu
7. Nauda, kas ir oficiāla valūta 19 ES valstīs, arī Latvijā
8. Katru gadu divas ES pilsetas kļūst par tās ... galvaspilsētām

Kādēļ, tavuprāt, katrs, kas dzīvo Latvijā, var teikt, ka ir daļa no Eiropas Savienības?
Vai tu esi daļa no Eiropas Savienības? Kā tu to izjūti?

(4)

Burtu jūklis

Atrodi visu ES dalībvalstu nosaukumus!
Meklē valstis visos virzienos (←↑→↓↖↗).

P	O	R	T	U	G	Ā	L	E	A	S	D	F	G	H
I	N	E	A	T	T	B	A	A	M	G	H	E	R	
T	Ī	A	J	I	K	E	I	R	G	A	G	O	E	
Ā	D	F	I	R	U	Ā	S	A	L	G	R	E	S	
L	E	F	N	D	R	G	L	I	E	T	U	V	A	
I	R	F	U	D	O	I	A	A	A	A	F	Ā	O	
J	L	F	A	V	K	J	C	D	D	R	E	T	V	
A	A	F	G	R	I	A	S	Ā	D	O	R	I	Ē	
U	N	F	I	R	A	B	C	N	V	K	T	J	A	
U	D	F	T	L	A	T	V	I	J	A	I	A	I	
U	E	S	K	G	S	N	H	J	D	R	E	A	J	
B	U	L	G	Ā	R	I	J	A	D	O	R	A	I	
A	K	O	A	G	R	U	B	M	E	S	K	U	L	
T	Z	V	I	E	D	R	I	J	A	S	F	G	O	
T	I	Ā	S	D	F	U	I	I	S	F	E	D	P	
T	I	K	A	J	I	N	Ā	M	U	R	R	G	Č	
A	I	I	O	E	E	G	Ā	R	I	A	T	T	M	
J	I	J	T	A	A	Ā	G	R	U	N	I	F	Š	
I	I	A	A	J	F	R	E	D	R	C	L	E	I	
N	I	I	I	I	I	I	E	D	O	I	I	I	V	
Ā	I	M	I	C	T	J	L	V	K	J	F	F	Ā	
P	O	H	U	Ā	T	A	Z	S	V	A	F	F	O	
S	D	J	J	V	K	L	O	L	K	I	P	R	O	

(5)

Sakārto burtus Eiropas Savienības valstu nosaukumos!

ĀJVICA	V	Ā	C	I	J	A		
IMOASJ	S	O	M	I	J	A		
NJDAIĀ	D	Ā	N	I	J	A		
IEAČJH	Č	E	H	I	J	A		
AOILJP	P	O	L	I	J	A		
AMTLA	M	A	L	T	A			
IJĪRA	Ī	R	I	J	A			
PIRAK	K	I	P	R	A			
EIJBLĀG	B	E	Ł	G	I	J	A	
ΜΙΑΝĀJR	R	U	M	Ā	N	I	J	A
ATEIVLUA	L	I	E	T	U	V	A	
TLIĀJIA	I	T	Ā	L	I	J	A	
ARJFAICN	F	R	A	N	C	I	J	A
PIJANSĀ	S	P	Ā	N	I	J	A	
ĀGRANIUJ	U	N	G	Ā	R	I	J	A

(6)

Risini krustvārdu mīklu!

A crossword puzzle grid consisting of 15 columns and 15 rows of squares. The grid contains several numbered entries:

- Entry 1: A horizontal word spanning 5 squares, starting at the top-left square.
- Entry 2: A horizontal word spanning 5 squares, starting below entry 1.
- Entry 3: A horizontal word spanning 7 squares, starting below entry 2.
- Entry 5: A vertical word spanning 5 rows, starting in the middle column.
- Entry 6: A horizontal word spanning 5 squares, starting below entry 5.
- Entry 7: A horizontal word spanning 5 squares, starting below entry 6.

The numbered entries are highlighted with a blue background.

Jautājumi:

1. ES karoga zvaigžņu krāsa
  2. Viena no Eiropas Savienības dibinātājvalstīm
  3. ES moto ir "... dažādībā"
  4. Eiropas diena ir devītais ...
  5. Mazākā Eiropas Savienības valsts pēc platības
  6. ES valsts, kurā lieto kirilica alfabētu
  7. Nauda, kas ir oficiālā valūta 19 ES valstīs, arī Latvijā
  8. Katru gadu divas ES pilsētas klūst par tās ... galvaspilsētām

Kādēļ, tavuprāt, katrs, kas dzīvo Latvijā, var teikt, ka ir daļa no Eiropas Savienības? Vai tu esi daļa no Eiropas Savienības? Kā tu to izjūti?

Burtu jūklis

Atrodi visu ES dalībvalstu nosaukumus!
Meklē valstis visos virzienos (←↑→↓↗↘).

P	O	R	T	U	G	Ā	L	E	A	S	D	F	G	H
I	N	E	A	T	T	B	A	A	A	M	G	H	E	R
T	Ī	A	J	I	Ķ	E	I	R	G	A	G	O	E	E
Ā	D	F	I	R	U	Ļ	A	S	A	L	G	R	E	S
L	E	F	N	D	R	Ģ	L	I	E	T	U	V	A	L
I	R	F	U	D	O	I	A	A	A	A	F	Ā	A	O
J	L	F	A	V	K	J	C	D	D	R	E	T	A	V
A	A	F	G	R	I	A	S	Ā	D	O	R	I	A	Ē
U	N	F	I	R	A	B	C	N	V	K	T	J	A	N
U	D	F	T	L	A	T	V	I	J	A	I	A	A	I
U	E	S	K	G	S	N	H	J	D	R	E	A	J	J
B	U	L	G	Ā	R	I	J	A	D	O	R	A	I	A
A	K	O	A	G	R	U	B	M	E	S	K	U	L	D
T	Z	V	I	E	D	R	I	J	A	S	F	G	O	I
T	I	Ā	S	D	F	U	I	I	S	F	E	D	P	J
T	I	K	A	J	I	N	Ā	M	U	R	R	G	Č	N
A	I	I	O	E	E	G	Ā	R	I	A	T	T	E	M
J	I	J	T	A	A	Ā	G	R	U	N	I	F	H	Š
I	I	A	A	J	F	R	E	D	R	C	L	E	I	T
N	I	I	I	I	I	I	I	E	D	O	I	I	I	V
Ā	I	M	I	C	T	J	L	V	K	J	F	F	A	Ž
P	O	H	U	Ā	T	A	Z	S	V	A	F	F	O	P
S	D	J	J	V	K	L	O	L	K	I	P	R	A	O

Sakārto burtus Eiropas Savienības valstu nosaukumos!

ĀJVICA

IMOASJ

NJDAIĀ

IEAČJH

AOILJP

AMTLA

IJIRA

For more information about the study, please contact Dr. Michael J. Hwang at (310) 206-6500 or via email at mhwang@ucla.edu.

EIJBLAG

MIAUNĀ JR

--	--	--	--	--	--	--	--

ATEIVLUA

For more information about the study, please contact the study team at 1-800-258-4929 or visit www.cancer.gov.

TLIĀJIA

--	--	--	--	--	--	--	--

ARJFAICN

For more information about the study, please contact Dr. John Smith at (555) 123-4567 or via email at john.smith@researchinstitute.org.

PIJANSĀ

--	--	--	--	--	--	--	--

ĀGRANIUJ

--	--	--	--	--	--	--	--

7.-9. klase

Atšifrē, kuru Eiropas Savienības vērtību nosaukumi ir sajaukti vietām!

CIENĀ	BRĪVĪBA	DEMOKRĀTIJA
INCEA	RĪVBĪBA	EDJOKRTAMIĀ
VIENLĪDZĪBA	TIESISKUMS	CILVĒKTIESĪBAS
IVEDĪNBZLAĪ	ISTSKSMIUE	ILVĒCTEKSABAIS
PILSONĪBA	TAISNĪGUMS	SOLIDARITĀTE
LPSOANĪBI	ATSIŪGUSMN	OSIDAĀTTREI
IEKLAUŠANA	LĪDZTIESĪBA	VIENOTĪBA
IEAKUŠANAL,	ĪDZTLESAĪB	IENABOĪTV

Kuras no šīm vērtībām ir svarīgas tev? Skaidro tās!

7

MĒS – PAR VIENLĪDZĪBU!

Rūpīgi izlasi tekstu un izvēlies atbilstošu vārdu!

Pēdējo ① laikā dzimumu līdztiesība ir bijusi viens no ② jautājumiem un vienlaikus demokrātiskas ③ veiksmes mērakļa. ④ iestādēm ir bijusi liela nozīme ⑤ attieksmes veicināšanā pret vīriešiem un sieviešiem darbaspēka un dzimumu līdzvara ⑥ saistībā ar lēmumu pieņemšanu. Vīriešu un sieviešu tiesību un ⑦ vienlīdzība ir tālu no pilnības, un tā joprojām rada izaicinājumus Eiropas valstu valdībām un ⑧.

①	②	③	④
a) gadu b) gadsimtu c) desmitgāžu d) stundu	a) svarīgākajiem b) neitrālākajiem c) garlaicīgākajiem d) nesvarīgajiem	a) valsts b) sabiedrības c) kultūras d) bērnības	a) ASV b) Latvijas c) Vietējām d) Eiropas
⑤	⑥	⑦	⑧
a) vienlīdzīgas b) drošas c) sakārtotas d) neatkarīgas	a) uzlabošanā b) pasliktināšanā c) lietošanā d) izstrādē	a) nākotnes b) ideju c) iespēju d) faktu	a) māmīnām b) sabiedrībai c) ģimenēm d) tēviem

8

SIMBOLU ZINĀTĀJS

Pie dotajiem attēliem pieraksti klāt atbilstošā jēdziena/-nu burtu/-us! Uzmanību! Gan attēlus, gan burtus var izmantot vairākkārt! Izveido savus simbolus!

- A. Brīvība
- B. Valsts
- C. Nedemokrātisks
- D. Tiesības
- E. Pilsenis
- F. Vēlēšanas
- G. Politisks
- H. Demokrātija
- I. Tauta
- J. Vara

Mans simbols

C, G

D, I

C

A, D, E, F, H

Mans simbols

B, G

D, E, F

D, I

Mans simbols

A, D, H

A, D, H

20% 30% 50%

DEBATES

9

Atšifrē, kuru Eiropas Savienības vērtību nosaukumi ir sajaukti vietām!

INCEA

RĪVBBĀ

EDJOKRTAMIĀ

IVEDĪNBZLAĪ

ISTSKSMIUE

ILVĒCTEKSAIBSĪ

LPSOANĪBI

ATSIĪGUSMN

OSIDAĀTTREIL

IEAKUŠANAĻ,

ĪDZTLESAĀIB

IENABOĀTV

Kuras no šīm vērtībām ir svarīgas tev? Skaidro tās!

MĒS – PAR VIENLĪDZĪBU!

Rūpīgi izlasi tekstu un izvēlies atbilstošu vārdu!

Pēdējo ① laikā dzimumu līdztiesība ir bijusi viens no ② jautājumiem un vienlaikus demokrātiskas ③ veiksmes mēraukla. ④ iestādēm ir bijusi liela nozīme ⑤ attieksmes veicināšanā pret vīriešiem un sievietēm darbaspēka un dzimumu līdzsvara ⑥ saistībā ar lēmumu pieņemšanu. Vīriešu un sieviešu tiesību un ⑦ vienlīdzība ir tālu no pilnības, un tā joprojām rada izaicinājumus Eiropas valstu valdībām un ⑧.

①

- a) gadu
- b) gadsimtu
- c) desmitgažu
- d) stundu

②

- a) svarīgākajiem
- b) neitrālākajiem
- c) garlaicīgākajiem
- d) nesvarīgajiem

③

- a) valsts
- b) sabiedrības
- c) kultūras
- d) bērnības

④

- a) ASV
- b) Latvijas
- c) Vietējām
- d) Eiropas

⑤

- a) vienlīdzīgas
- b) drošas
- c) sakārtotas
- d) neatkarīgas

⑥

- a) uzlabošanā
- b) pasliktināšanā
- c) lietošanā
- d) izstrādē

⑦

- a) nākotnes
- b) ideju
- c) iespēju
- d) faktu

⑧

- a) māmiņām
- b) sabiedrībai
- c) ģimenēm
- d) tēviem

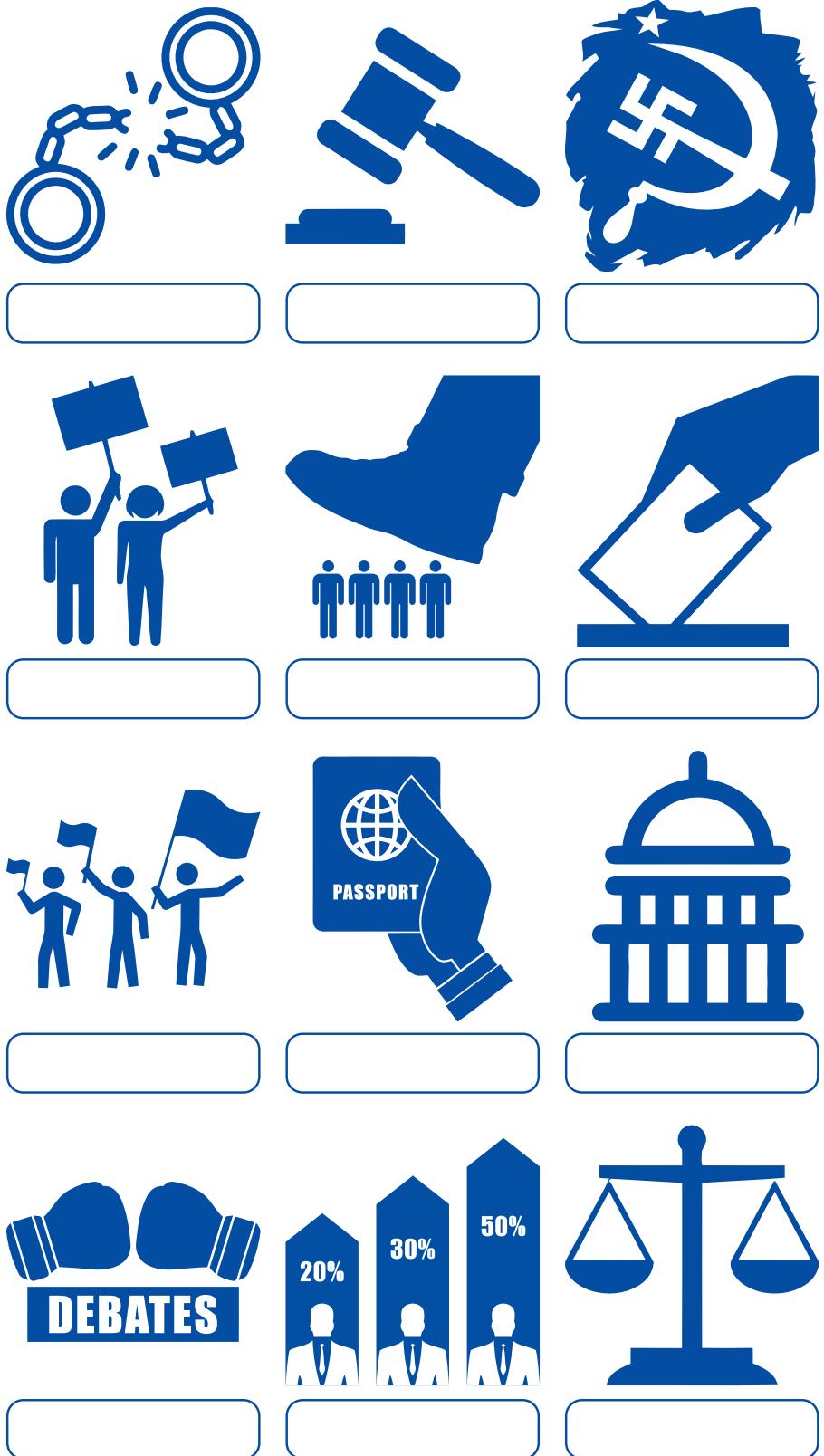
SIMBOLU ZINĀTĀJS

Pie dotajiem attēliem pieraksti klāt atbilstošā jēdzienu/-nu burtu/-us! Uzmanību! Gan attēlus, gan burtus var izmantot vairākkārt! Izveido savus simbolus!

- A. Brīvība
- B. Valsts
- C. Nedemokrātisks
- D. Tiesības
- E. Pilsonis
- F. Vēlēšanas
- G. Politisks
- H. Demokrātija
- I. Tauta
- J. Vara

Mans simbols

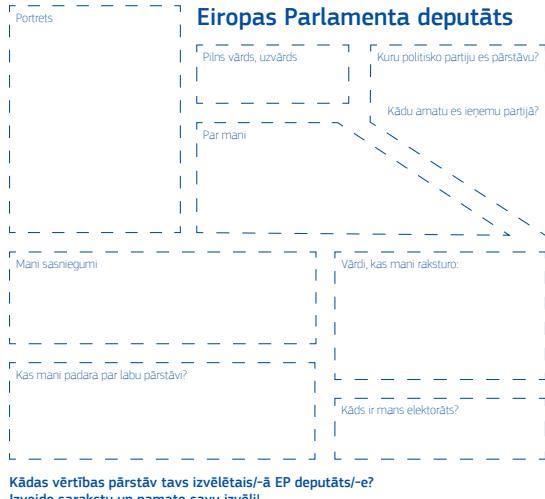
10.-12. klase

EIROPAS PARLAMENTA DEPUTĀTA DOSJĒ

Veic pētījumu, ievācot informāciju par vienu no astoņiem Latvijas ievēlētajiem pārstāvjiem Eiropas Parlamentā.

Kādas vērtības pārstāv tavs izvēlētais/-ā EP deputāts/-e?
Izveido sarakstu un pamate savu izvēli!

Izveido sarakstu un pamato savu izvēli!

10

Nozīmīgākie ES līgumi un to ietekme

Iepazīsties ar sešu ES nozīmīgāko līgumu kartītēm un aizpildi tukšās vietas tabulā!

<p>A Eiropas Ogu un tērāuda kopienas dibināšanas līgums</p> <p>Parakstīšanas datums: 1951. gada 18. aprīlis</p> <p>Mērķis: radīt valstu savstarpēju atkarību ogu un tērādu nozařai, lai nevienu valsts vairs nevarētu mobilizēt savu armiju, tā ka citi valstis to nepamanīja, lai samazinātu neuticības un spriedzi pēc Otrā pasaules kara.</p>	<p>B Romas līgumi: EEEK un EURATOM līgumi</p> <p>Parakstīšanas datums: 1957. gada 25. marts</p> <p>Mērķis: izveidot Eiropas Ekonomikas kopienu un Eiropas Atomenerģijas kopienu (Euratom), lai Eiropas integrācijas principus attiecinātu arī uz vispārīgo ekonomisko sadarbotību.</p>	<p>C Apvienošanās līgums jeb Brīseles līgums</p> <p>Parakstīšanas datums: 1955. gada 8. aprīlis</p> <p>Mērķis: modēmēt ES iestādes, lai izveidotu vienotu Komisiju un vienotu Padomu, kas kalpo visām trīs tēoriēzām Eiropas kopienām (EEK, Euratom, EOTK). Šo līgumu atcelā ar Amsterdamas līgumu.</p>
<p>D Eiropas Ogu un tērāuda kopienas dibināšanas līgums</p> <p>Parakstīšanas datums: 1986. gada 17. februāris (Luksemburgā) un 1986. gada 28. februāris (Hāga)</p> <p>Mērķis: reformēt ES iestādes saistībā ar ES pāplānīšanās un pašārtīnājumā pieņemšanu, gatavojoties vienotā tirgus vezielei.</p>	<p>E Līgums par ES jeb Māstrichtes līgums</p> <p>Parakstīšanas datums: 1992. gada 7. februāris</p> <p>Mērķis: sagatavoties Eiropas Monetārās savienības izveidi un likt pamatu politiskai savienībai (Eiropas pilsonība, kopīga aizshta un iekšpolitika lietuvī, ja lemnā lielākai īpašai piederībai Eiropas Parlamentam).</p>	<p>F Amsterdamas līgums</p> <p>Parakstīšanas datums: 1997. gada 2. oktobris</p> <p>Mērķis: reformēt ES iestādes saistībā ar ES pilsoņu daļvalstību pievienošanos, lai veicinātu ES pieejamo lēmumu ievērošanu, kurš atbilstiņā, grozītu Eiropas Ekonomikas kopienas (EEK) līguru.</p>

Līgums	Nepieciešamība	Līguma būtība	Radītās izmaiņas
A			
B			
C			
D			
E			
F			

12

Eiropas Savienības paplašināšanās

Iepazīsties ar dotajiem teksta avotiem par ES vēsturi un izvēlies tiem atbilstošo laiku un paragrāfa virsrakstu!

Teksts adaptēts no: https://europa.eu/european-union/about-eu/history_lv

11

Šūmana deklarācija – pagrieziena punkts Eiropas vēsturē

Iepazīsties ar Šūmana deklarācijas pieciem tematisko daļu nosaukumiem, novērtē to vēstījumu un aizpildi tabulu!

Deklarācijas teksts	Īstenots/ Neīstenots	Piemēri no izstādes
"Mieru pasaule nav iespējams nodrošināt bez radošiem centieniem"		
"[Eiropas] tiks veidota uz konkrētu pasākumu pamata, kas vispirms radīs faktisku solidaritāti"		
"[Tā] nodrošinās tirgu saplūšanu un rāzīšanas paplašināšanu"		
"Atvērta visām valstīm, kas vēlas iesaistīties"		
"Šī priekšlikuma īstenošana vainagosies ar pirmā konkrēta Eiropas federācijas pamata izveidi"		

13

EIROPAS PARLAMENTA DEPUTĀTA DOSJĒ

Veic pētījumu, ievācot informāciju par vienu no astoņiem Latvijas ievēlētajiem pārstāvjiem Eiropas Parlamentā.

Portrets	Eiropas Parlamenta deputāts		
	Pilns vārds, uzvārds	Kuru politisko partiju es pārstāvu?	
		Kādu amatu es ieņemu partijā?	
	Par mani		
Mani sasniegumi		Vārdi, kas mani raksturo:	
Kas mani padara par labu pārstāvi?			
		Kāds ir mans elektorāts?	

Kādas vērtības pārstāv tavs izvēlētais/-ā EP deputāts/-e?

Izveido sarakstu un pamato savu izvēli!

Eiropas Savienības paplašināšanās

Iepazīsties ar dotajiem teksta avotiem par ES vēsturi un izvēlies tiem atbilstošo laiku un paragrāfa virsrakstu!

1 1945. – 1959.	<p>Eiropas Savienība ir izveidota, lai izbeigtu biežos un asījainos karus starp kaimiņvalstīm, kuru kulminācija bija Otrais pasaules karš. No 1950. gada Eiropas Oglu un tērauda kopiena sāk ekonomiski un politiski apvienot Eiropas valstis, lai nodrošinātu ilglaicīgu mieru. Sešas valstis, kas to dibina, ir Belģija, Francija, Vācija, Itālija, Luksemburga un Nīderlande. Attiecībās starp austrumiem un rietumiem šajā laikā valda aukstais karš. Ungārijā protestus pret komunistu režīmu apslāpē padomju tanki. Ar Romas Līgumu tiek nodibināta Eiropas Ekonomikas kopiena (EEK) jeb "kopējais tirgus".</p>	A Miers Eiropā: sadarbības sākums
2 1960. – 1969.	<p>Šis laiks ir labvēlīgs ekonomikā, jo ES valstis savstarpējā tirdzniecībā pārstāj iekāsēt muitas nodokļus. Tās arī vienojas kopīgi kontrolēt pārtikas ražošanu, lai nevienam vairs netrūktu pārtikas, un drīz vien pat rodas lauksaimniecības produktu pārprodukcijs. Notiek studentu nemieri Parīzē.</p>	B Ekonomiskās izaugsmes periods
3 1970. – 1979.	<p>Eiropas Savienībai pievienojas Dānija, Īrija un Apvienotā Karaliste, palielinot dalībvalstu skaitu līdz deviņām. Šais, bet nežēlīgais arābu un izraēliešu karš noved pie enerģētikas krīzes un ekonomiskām grūtībām Eiropā. Līdz ar Salazāra režīma krišanu Portugālē un Spānijas ģenerāla Franko nāvi pienāk gals pēdējām labējā spārna diktatūrām Eiropā. Reģionālās politikas ietvaros ES sāk pārskaitīt lielas naudas summas darba vietu un infrastruktūras radīšanai nabadzīgākajos apgabalos. EP palielina savu ietekmi ES lietās, un pirmo reizi visi pilsoni var ievēlēt Parlamenta loceklus tiešās vēlēšanās. Pastiprinās cīņa pret piesārņojumu. ES pieņem tiesību aktus, kas aizsargā vidi, pirmo reizi ieviešot jēdzienu "piesārņotājs maksā".</p>	C Kopiena palielinās: pirmā paplašināšanās
4 1980. – 1989.	<p>Pēc streikiem Gdārskas kuģu būvētavā visa Eiropa un pasaule runā par Polijas arodbiedrību "Solidarność" un tās vadītāju Lehu Valensu. Par desmito ES dalībvalsti kļūst Grieķija 1981. gadā, un piecus gadus vēlāk pievienojas Spānija un Portugālē. Tieki parakstīts Vienotais Eiropas akts. Šis līgums noder par pamatu vērienīgai sešu gadu programmai, kuras mērķis ir likvidēt tirdzniecības šķēršļus ES iekšienē, lai varētu izveidot "vienoto tirgu". Tieki pieredzēts politisks apvērsums. Tieki nojaukts Berlīnes mūris, un pirmo reizi pēc 28 gadiem tiek atvērta robeža starp Austrumvāciju un Rietumvāciju – Vācija apvienojas.</p>	D Eiropas jaunā seja: Berlīnes mūra krišana
5 1990. – 1999.	<p>Sabrūkot komunismam, eiropeši kļūst tuvi kaimiņi. Pabeidz vienotā tirgus izveidi, garantējot četras brīvības formas: preču, pakalpojumu un naudas aprite un cilvēku pārvietošanās. Tieki arī parakstīti divi līgumi – Māstrihtas Līgums par Eiropas Savienību un Amsterdamas Līgums. Eiropiešus interesē vides aizsardzība un kopīgu pasākumu īstenošana drošības un aizsardzības jautājumos. ES pievienojas trīs jaunas dalībvalstis: Austrija, Somija un Zviedrija. Luksemburgas ciematiņa Šengenas vārdā tiek nodēvēti nolīgumi, kas pakāpeniski atļauj cilvēkiem ceļot, robežpunktos neuzrādot pasi. Miljoniem jauniešu ar ES atbalstu studē citās valstīs. Kļūst vieglāk sazināties, jo arvien vairāk cilvēku sāk lietot mobilos tālruņus un internetu.</p>	E Eiropa bez robežām
6 2000. – 2009.	<p>Daudzi eiropeši sāk lietot jaunu valūtu – euro. Šo desmit gadu laikā arvien vairāk valstu ievieš euro. Nolaupītas lidmašīnas ietriecas ēkās Ļujorkā un Vašingtonā. Ar šo dienu sākas "karš pret terorismu". ES valstis sāk daudz ciešāk sadarboties, lai cīnītos pret noziedzību. Politiskais dalījums starp Austrumeiropu un Rietumeiropu tiek izbeigts, kad ES pievienojas 10 jaunas valstis, kurām seko Bulgārija un Rumānija. Pasaules ekonomiku smagi skar finanšu krīze. Visas ES valstis jau ir ratificējušas Lisabonas līgumu, pirms tas stājas spēkā. Tas nodrošina ES modernas iestādes un efektīvākas darba metodes.</p>	F Turpmāka paplašināšanās
7 2010. – 2019.	<p>Eiropu smagi skar pasaules ekonomikas krīze. ES palīdz vairākām valstīm risināt grūtības, ar kurām tās saskaras, un izveido "banku savienību", lai bankas būtu drošākas un uzticamākas. Eiropas Savienība saņem Nobela miera prēmiju. Horvātija kļūst par ES 28. dalībvalsti. Klimata pārmaiņas joprojām ir prioritāte, un valstu vadītāji vienojas par kaitīgo emisiju samazināšanu. Notiek Eiropas Parlamenta vēlēšanas, un Eiropas Parlamentā ievēlē lielāku skaitu eiroskeptiku. Saistībā ar Krievijas īsteno Krimas aneksiju tiek izveidota jauna drošības politika. Reliģiskā ekstrēmisma pieaugums Tuvo Austrumu valstīs un dažādās pasaules valstīs un reģionos izraisa nemierus un karus, kā dēļ daudzi cilvēki bēg no savām mājām un meklē patvērumu Eiropā. ES ne tikai saskaras ar dilemmu, kā rūpēties par bēgļiem, bet tā arī ir vairāku teroristu uzbrukumu mērķis.</p>	G Sarežģīta desmitgade

Nozīmīgie ES līgumi un to ietekme

Iepazīsties ar sešu ES nozīmīgāko līgumu kartītēm un aizpildi tukšās vietas tabulā!

(A) Eiropas Oglu un tērauda kopienas dibināšanas līgums	(B) Romas līgumi: EEK un EURATOM līgumi	(C) Apvienošanās līgums jeb Briseles līgums
Parakstīšanas datums: 1951. gada 18. aprīlis Mērķis: radīt valstu savstarpēju atkarību ogļu un tērauda nozarē, lai neviens valsts vairs nevarētu mobilizēt savu armiju tā, ka citas valstis to nepamana, lai samazinātu neuzticēšanos un spriedzi pēc Otrā pasaules kara.	Parakstīšanas datums: 1957. gada 25. marts Mērķis: izveidot Eiropas Ekonomikas kopienu un Eiropas Atomenerģijas kopienu (Euratom), lai Eiropas integrācijas principus attiecinātu arī uz vispārīgo ekonomisko sadarbību.	Parakstīšanas datums: 1965. gada 8. aprīlis Mērķis: modernizēt ES iestādes, lai izveidotu vienotu Komisiju un vienotu Padomi, kas kalpo visām trim toreizējām Eiropas kopienām (EEK, Euratom, EOTK). Šo līgumu atcēla ar Amsterdamas līgumu.
(D) Eiropas Oglu un tērauda kopienas dibināšanas līgums	(E) Līgums par ES jeb Māstrihtas līgums	(F) Amsterdamas līgums
Parakstīšanas datums: 1986. gada 17. februārī (Luksemburgā) un 1986. gada 28. februārī (Hāgā) Mērķis: reformēt ES iestādes saistībā ar ES paplašināšanos un pāotrināt lēmumu pieņemšanu, gatavojoties vienotā tirgus izveidei.	Parakstīšanas datums: 1992. gada 7. februāris Mērķis: sagatavoties Eiropas Monetārās savienības izveidei un likt pamatus politiskai savienībai (Eiropas pilsonība, kopīga ārlietu un iekšlietu politika), lai lemšanā lielāku lomu piešķirtu Eiropas Parlamentam.	Parakstīšanas datums: 1997. gada 2. oktobris Mērķis: reformēt ES iestādes saistībā ar nākamo dalībvalstu pievienošanos, lai veicinātu ES pieņemto lēmumu caurskatāmību, grožītu Eiropas Ekonomikas kopienas (EEK) līgumu.

Līgums	Nepieciešamība	Līguma būtība	Radītās izmaiņas
A			
B			
C			
D			
E			
F			

Šūmana deklarācija – pagrieziena punkts Eiropas vēsturē

Iepazīsties ar Šūmana deklarācijas pieciem tematisko daļu nosaukumiem, novērtē to vēstījumu un aizpildi tabulu!

Deklarācijas teksts	Īstenots/ Neīstenots	Piemēri no izstādes
“Mieru pasaulē nav iespējams nodrošināt bez radošiem centieniem”		
“[Eiropa] tiks veidota uz konkrētu pasākumu pamata, kas vispirms radīs faktisku solidaritāti”		
“[Tā] nodrošinās tirgu saplūšanu un ražošanas paplašināšanu”		
“Atvērta visām valstīm, kas vēlas iesaistīties”		
“Šī priekšlikuma īstenošana vainagosies ar pirmā konkrētā Eiropas federācijas pamata izveidi”		

---

2. pielikums
Izstādes paneļi

---

1. panelis

The image shows the front cover of the 2009 issue of the magazine 'EUROPA DOKUMENTI'. The title is at the top left. The central feature is a large graphic of the 'Charter of Fundamental Rights of the European Union' document, which includes the text 'C H A R T E R O F F U N D A M E N T A L R I G H T S' and 'E U R O P E A N U N I O N'. Below this graphic is a photograph of a large crowd of people at a political rally or event, with many flags visible in the background. At the bottom left is a portrait of a man, identified as Vaclav Klaus. The bottom right corner contains a QR code.

2. panelis

3. panelis

A collage of various European Union-related posters and images from the 1970s and 1980s, including flags, people, and political slogans.

4. panelis

5. panelis

6. panelis

FABRÍCIA BADUELA GÜLORIOSO

afiliada de la Unión Socialista

Fabrícia Baduella Gülorioso (1920-2010) fue una activista política y sindicalista portuguesa. Nació en Lisboa y creció en un hogar obrero. Se involucró en el movimiento sindical y político tempranamente. Fue miembro fundador del Partido Socialista (PS) y ocupó numerosos cargos en el partido y en la administración pública. Durante su vida, luchó por los derechos laborales y la igualdad social.

DARBAS NEMEJI

dabarai.lt

Dabarai geriai ir
EUROPAS IDENTITATE

Darba
nemėja briva
parvietošanas

Europos Savivaldybės
dienos išvakarėse
darbų žmonėms

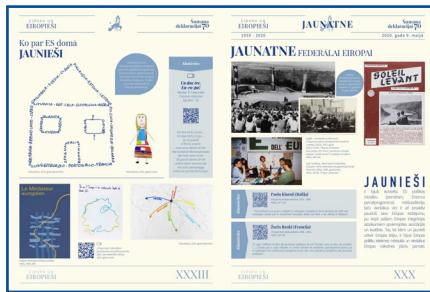
Europos Savivaldybės
dienos išvakarėse
darbų žmonėms

7. panelis

8. panelis

9. panelis

A collage of various images from the European Parliament's website, including political maps, portraits of MEPs, and promotional materials for the European Union.

10. panelis

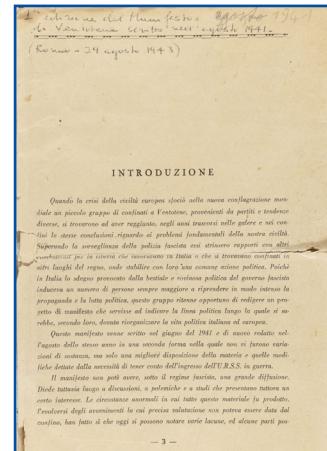
11. panelis

12. panelis

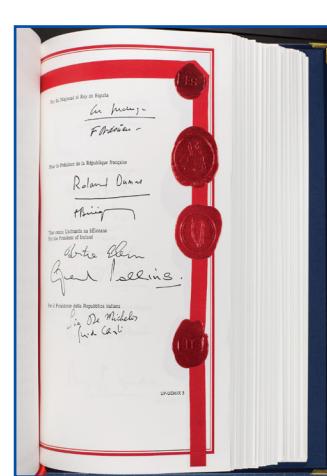
13. panelis

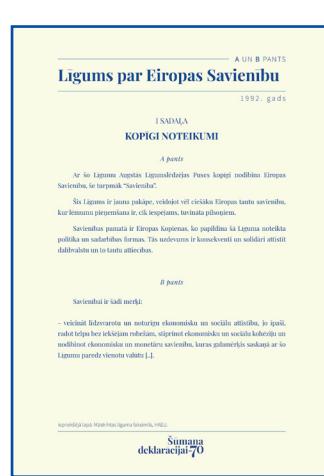
14. panelis

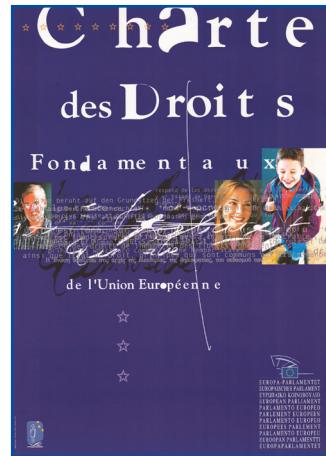
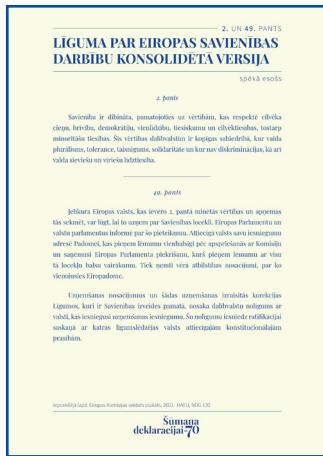
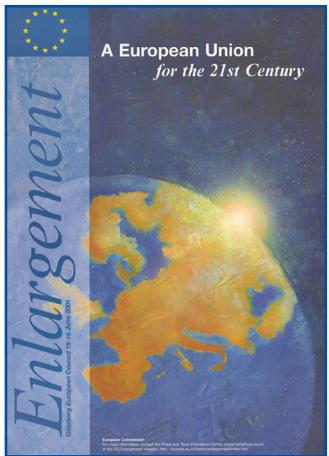
15. panelis

16. panelis

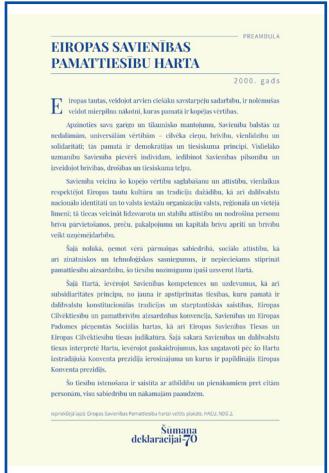
17. panelis

19. panelis

20. panelis

21. panelis

22. panelis

© Eiropas Savienība 2020